

תולדות

תשפ"ג	בני ברק	ירושלים	חיפה	באר שבע
4:15	4:00	4:04	4:19	הדלקת נרות
5:16	5:15	5:14	5:18	מוצאי שבת
5:49	5:53	5:50	5:54	רכיבו חם

נא לשמור על קדושת הגליון

נתן להשיג ברגעים האחרונים ארבעים וחמשה אלפי רובלים, שאותם לא עלה בידו של הרב לגייס במשך חדש שלם? באותו היום, עלה הרב מפונוביז' אל ביתו של חותנו, גאב"ד וילקומיר, והוא הוכיחו נמרצות על שהפסיד את כספו בידים. "כיצד סכנת חמשת אלפי רובלים, וקבלת על עצמך התחייבות שאינך יודע כיצד תוכל לעמוד בה?" טען החותן. הרב מפונוביז' היה מדקדק וחסר אונים, פנה למצא מפלט בחיקה של התורה הקדושה, מושל חינו... הישר מביתו של חותנו - שם הרב את פעמיו אל בית המדרש. הוא ישקע בעמקה של הלכה עד חצות הלילה, ואז סגר את הגמרא ועשה את דרכו אל ביתו.

להפתעתו, המיתנו לו בפתח הבית שני סוחרים מכרים, מהאמידים שבעיר. "כבר שעתים אנו מחכים לכבוד הרב!" הם ספרו, והוסיפו: "אנו עומדים להשתדך בינינו, כְּאִשְׁרֵי הַסֵּפֶסַם על נדוניה בסך ארבעים וחמשה אלפי רובלים. את כסום הנדוניה - אנו מבקשים להשליש בידו של הרב, עד למועד החתונה!" הבהירו. לשמע הדברים, מלאה שמחה את לבו של הרב, והוא השיב לשני הסוחרים: "מוכן אני לקבל את הסכום בשלוש, אולם בתנאי שאוכל להשתמש בו למשך שלושה חדשים! אם מקבלים את התנאי - מה טוב, ואם לא - חפשו מישוהו אחר להשליש בידו את כספכם!" הסוחרים הסכימו לתנאי, התברכו בברכת 'מזל טוב', והלכו לדרךם. למחרת, בשעה תשע בבוקר, התייצב הרב מפונוביז' בפתח ביתו של המוכר ומסר לידו את יתרת התשלום עבור הבנין, והוא הפך לקנינה של הישיבה...

חלפו מספר ימים, והסוחרים שבו והופיעו בביתו של הרב... בצער הם ספרו, כי השדוך התבטל, וכעת הם מבקשים לקבל את דמי הנדוניה, שאותם השלישו בידו של הרב...

לעשות את שלנו - נגד כל הסכויים!

"ואחרי כן יצא אחיו וידו אהות בעקב עשו" (כח-כו) כפי שאנו מבינים בפשטות, המאבק בין יעקב לעשו נסב סביב השאלה מי מהם יצא ראשון ממעי אמו. בסופו של דבר - עשו יצא מהמאבק פשידו על העליונה: הוא הראשון שהגיה לאור העולם וזכה בבכורה! אם כן, לשם מה אחז יעקב בעקבו של עשו? מה הוא בקש להרויח מקד? הלא את אשר נעשה - כבר לא נתן הנה להשיב, שכן עשו יצא הראשון וזכה בבכורה!

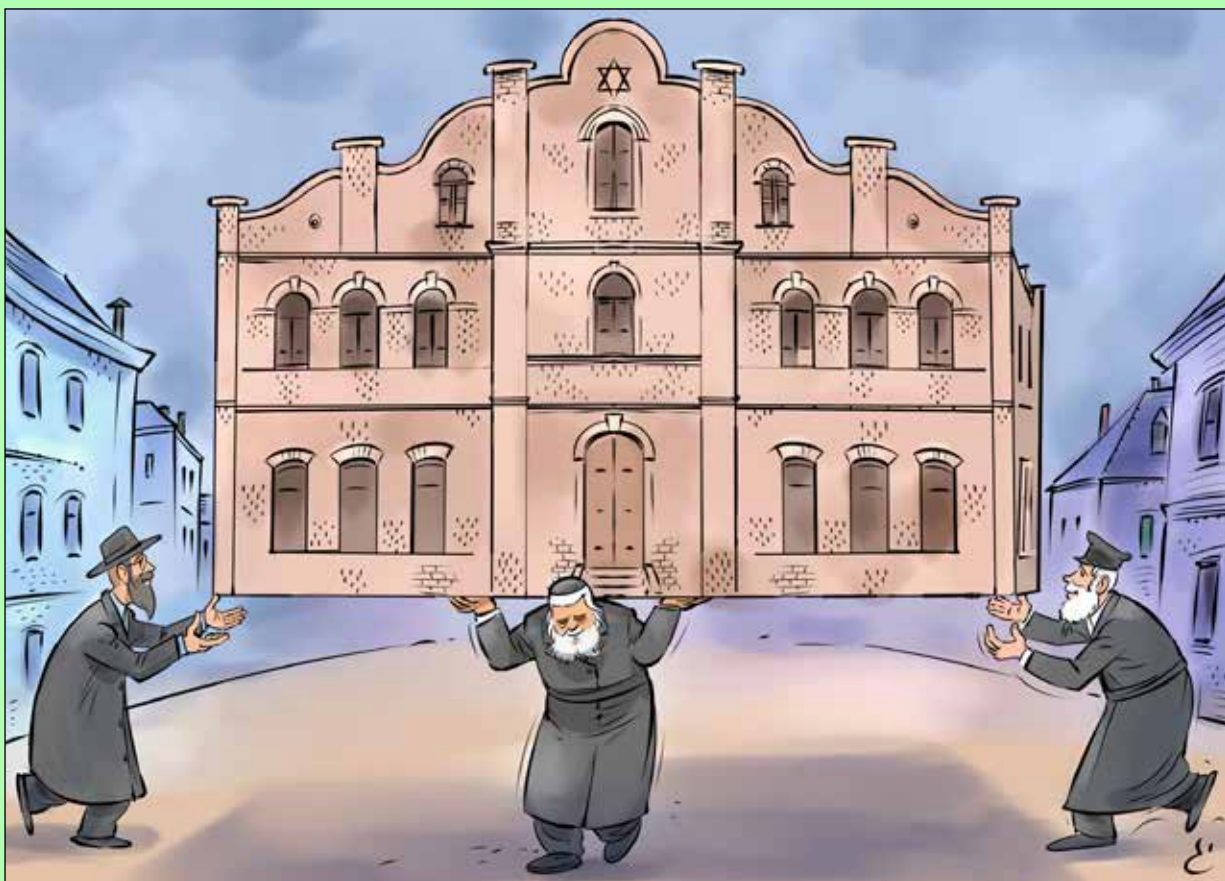
את התשובה, נבין על פי מעשה שהיה:

כְּאִשְׁרֵי יֵסֵד הַגָּאוֹן רַבִּי יוֹסֵף שְׁלֵמָה כְּהַנָּמֹן, הָרַב מִפּוֹנוֹבִיז', אֵת ישיבתו המעטיקה בעיר פונוביז' שבליטא - הזדמן לו לרכש מבנה עבור הישיבה, במחיר מציאה: שויו של המבנה היה מאה אלף רובלים, ואלו כעת - הוא עמד למכירה בחמשים אלף בלבד!

אד המוכר, שהיה זקוק למזמנים בדחיפות, ולכן הוזיל את המחך - העמיד מראש תנאי ברור: הוא דרש חמשת אלפי רובלים במזמן, ואת היתרה דרש לקבל תוך חדש ימים. אם לא ישלם הסכום החסר עד לתאריך המיעד, בשעה תשע בבוקר - הבהיר הלה - הרי שהמחך בטל ומבטל, וחמשת אלפי הרובלים? היו פצוי ולא יחזרו...

בלית ברירה, קבל על עצמו הרב מפונוביז' את התנאי, כי ידע שמדבר בהזדמנות פז שאין להחמיצה. הוא סמך על כך ששמו השמים יסיעו בידו להשיג את הסכום המלא, כְּאִשְׁרֵי כְּבוֹנְתוֹ לְשִׁקְד על משימת גיוס הכסף במלא כחותיו.

מיד החל הרב במלאכת גיוס הכספים, אולם נראה היה כי מעשה שטן מחבל באמצעי: היום האחרון של החדש הגיע, ובגידו של הרב לא היה אפלו רובל אחד... המצב נראה חסר סכוי: כיצד

המשיך ושאַל אַבי הבת: "האם הוא מתמיד בלמוד התורה?" השיב הבחור: "הוא מתמיד עצום!" "והאם הוא למדן?" ענה הבחור: "לא אגזים אם אמר שהוא עלי גדול".

בסוף, שאַל אַבי הבת שאַלה קצת מביכה, איך הבחור בתפלה, האם הוא מגיע לתפלה?

ענין התפלה היה די חלש אצל הבחור, אך הוא לא רצה לשקר, ולכן ענה תשובה מחפזת: "אני מודה ומתודה שאני, באופן אישי, לוקה בחסר בענין התפלה. פעמים רבות אני מגיע לתפלה, היא אינה התחום החזק שבי, אבל אני יכול לומר לך דבר אחד: כשאני בא לתפלה - אני תמיד רואה אותו..." למעשה, גם בתשובה זו הבחור לא שקר, כיון שכששהוא מניח תפילין, הוא מביט במראה כדי לראות שהתפילין נמצאות במקום הנכון. הוא, אכן, רואה את עצמו בכל פעם שהוא בא לתפלה...

לאחר "הברור המצלח" נסגר השדוך, בשעה טובה ומצלחת. החתן הרגיש לא בנוח עם המעשה שעשה, והרהורי חרטה נצנצו בו, הוא הגיע אלי, ספר הרב זילברשטיין, ושאַל: "האם נהגתי כשורה? ומה עם הקדושין שלי?"

השבתאי לחתן: "אתה לא היצאת מלה אחת של שקר, אבל השקרן הכי גדול שיש בעולם הוא אתה, כיון שגנבת דעת, וכתוב בתוספתא (ב"ק פ"ד): "שבעה גנבים הם, הראשון ששקלם: גונב דעת הבריות".

אתה לא ספרת לו שאתה הוא זה שמבררים עליו. אבי הבת חשב שבשיבה כזו, המכילה מאות בחורים, הסכמי שאטה תענה הוא אפס, ולכן הוא לא חשש להתקשר ולברר.

בקש הבחור דרך תשובה על המעשה שעשה. ענית לו שיקבל על עצמו מהיום עד אחרית ימיו, להגיע בזמן לתפלה ולא לאחר... (בד בטחוני)

"תקבלו את כספכם!" בהחיר הרב, "אך כפי שסכמנו מראש, נתנה לי הרשות להשתמש בכסף למשך שלושה חדשים! הסכום אינו נמצא כעת ברשותי, אולם אם תואילו לשוב בעוד שלושה חדשים - תקבלו את הסכום המגיע לכם, עד לפירוט האחרונה!"

במהלך שלשת החדשים הבאים - עלה בידו של הרב לגייס את הסכום החסר ולהשיב לסוחרים את כספם כפי שהבטיח. בדיעבד, התברר, כי כל השדוך לא נברא אלא כדי לאפשר את רכישת מבנה הקבע עבור הישיבה הקדושה...

ואנו לומדים, שכשהדברים נוגעים לרוחניות ולעבודת ה' - אין לעשות חשבונות. על האדם לעשות את שלו ולחזור לפרץ קדימה, גם אם נראה בעיני בשר כי המלחמה הנה חסרת כסוי!

אלו היה הרב מפונזביז' שוקל מראש את הסכוי שייעלה בידו להשיג את הכסף, מול הסכום שהוא נוטל על עצמו - סביר להניח שהוא לא היה נכנס לעסקה כלל, והבנין לא היה נרקש לטובת הישיבה... אולם דוקא מאחר שהוא לא חשב חשבונות, אלא יצא לדרך נגד כל הספויים - הוא זכה לסייעתא דשמיא מיוחדת ולישיעה משמים!

וכך, מבאר האדמו"ר מלעלוב, נהג גם יעקב אבינו... הוא אמנם ידע, שברגע שבו עשו יצא ראשון ממעי אמו - המלחמה אבודה, והוא כבר זכה בבכורה... אולם מאחר שעל הפרק עמדה שאלה שרוחניות תלויה בה, יעקב לא עשה חשבונות ולא שקל את הספויים כלל: הוא עשה כל מה שביכולתו לעשות, עד לרגע האחרון, בלי להתחשב בנסבות כלל! לצאת לאויר העולם לפני אחיו - הוא כבר לא היה יכול, אך לאחז בעקבו ולעכב אותו מעט - הוא יכול היה גם יכול, ואת זאת עשה!

ואכן, אמנם עשו זכה בבכורה מלכתחלה, אולם לאחר זמן התגלגל הדבר כך שמכר עשו את בכורתו ליעקב... נראה, כביכול, שאין קשר בין המאורעות, אולם לאמתו של דבר, השתדלותו של יעקב ונחישותו לעשות כל מה שביכולתו כדי לזכות בבכורה - היא זו שגרמה לכך שיזכה בה בעתיד! (ללמוד)

מי ענה לטלפון?

"אולי משיני אבי והייתי בעיני כמתעתע" (כ"ג) אמרו חז"ל: "כל המחליף בדבורו, כאלו עובד עבודה זרה. אם כן, מדוע שנה יעקב בדבורו? אלא שאמו הכריחיתו ועל פי הדבור". וכתב "החזון איש": "מבאר מכאן שדברי יעקב אבינו ששנה לאביו, לולא שהתרו על פי רוח הקדש ששרתה על רבקה, היה דבר חטא, שהחמירו בו כאלו עובד עבודה זרה" (אמונה ובטחון ד - י).

ספר הגאון רבי יצחק זילברשטיין: מעשה ביהודי תלמיד חכם, ולו בת צנועה וחסודה. הציעו לו עבור בתו בחור מצין הלומד באחת הישיבות. אבי הבת שמע שבחים רבים על הבחור מראש הישיבה ומהמשגיח, אך הוא לא הסתפק במידע ששמע. החליט אבי הבת לברר על הבחור בדרך מקורית - להתקשר לישיבה של הבחור, שבה לומדים מאות בחורים, ולבקש ממי שיצנע ללצלול הטלפון, פרטים על הבחור המצע. הוא התקשר, ומי ענה לו? הבחור שצריך לברר עליו, ענה לטלפון בעצמו...

שאַל אבי הבת: "האם אתה מכיר את פלוני אלמוני? אני מתעניין לגביו עבור שדוך".

הבחור הבין שמבררים על אודותיו, ואמר לאבי הבת: "ברוך ה', הגעת לבחור שמכיר היטב את הבחור שעליו אתה מברר, אני יכול לספק לך את כל המידע הנדרש ברמת האמינות הגבוהה ביותר..." ששמח אבי הבת ושאַל: "האם הוא סבלן?" השיב הבחור: "הוא סבלן ביותר!" "האם הוא נוח לבעס?" השיב הבחור: "בשנים אפן לא, הוא אינו בעסן".

המשיך האב: "האם הוא ותרן וסלקון?" השיב הבחור: "בדאי שכן". "האם הוא עושה מעשי חסד?" השיב הבחור: "בהחלט כן! לדעתי יהיה לבתך בעל מעלה, סבלני, ננוח, עוזר ותומך".

אומר הרב זילברשטיין: כל מה שהבחור ענה - היה אמת לאמתה, אין פה אף מלה של שקר, אבל הוא גנב! הוא גנב את הדעת של אבי הבת, כי לא גלה לו שהוא משוחח עם הבחור שעליו הוא מברר.

לקרא לחמיו 'אבא' בפני אביו

שאַלה: האם מתר לבן לקרא לחמיו 'אבא' או לחמותו 'אמא' בפני הריו.

תשובה: יש להניח שההורים לא אכפת להם ואינם מקפידים כשגנם קורא לחמיו ולחמותו 'אבא' ו'אמא'.

ומצינו אצל דוד המלך שקרא לשאול חמיו 'אבי', כמו שכתוב (שמואל א כד יא) "ואבי ראה גם ראה" (עין ט"ו י"ד רמ ס"ק טו). ודבר זה שנקתב בפסוק בודאי התפרסם בכל כלל ישראל, ואביו של דוד ידע מזה שבגו קורא לחמיו 'אבי', ובכל זאת דוד המלך לא חשש שיש בכך חסר כבוד לאביו.

(באדיבות הרב בן ציון גולדברג ידלר שליט"א עורך הספר "למען יארכיון" (yadlerbengmail.com))

מבצע ענק! בהתחייבות ל-3 שנים
מזמינים מנוי מקבלים: עלון מטעמים לכל שבת וחג
15 לחודש *בהתחייבות לשנה 2 ספרים מתנה
מתנה! נגן DOQQ ללא רדיו
6 ספרים בבחירה ועוד מתנות נוספות!
1-800-39-39-38
 אברות י"ח הרב רוזנטיק ב' בני ברק 052-7660222 • פקס 053-6197222 • חש' בנק הדואר 4176112 • ביתן להזמין בעברית, אנגלית, רוסית וספרדית וכן לחו"ל • לע' נרחמים בן שולמית, עדה בת טיהר, רוזן בן עדה ודנה בת עדה ז"ל תנצב"ה